

Szerkesztőségi Iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egy évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 256. szám.

Szerda, november 10.

A döntés előtt.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, november 10.

A király Wekerle Sándor miniszterelnökkel a tegnapi kihallgatás folyamán közölte, hogy a kormány előterjesztései dolgában a napokban még meghallgatja Kossuth Ferencet és Andrássy Gyula grófot s ezután nyomban dönteni fog.

Ebből tehát azt lehet következtetni, hogy a hosszú idő óta húzódó s az ország fejlődését bénító áldatlan válságban immár közvetlenül a döntés előtt állunk.

Hogy a király döntése milyen lesz, azt határozottan persze nem lehet megmondani, de az uralkodónak abbéli régebbi kijelentése, hogy ő a válságot alkotmányos uton akarja megoldani, továbbá mostani elhatározása, hogy Kossuthot és Andrássyt ismételt meghallgatni kívánja, arra vall, hogy a döntés az adott helyzetben az ország szempontjából is kedvező lesz.

Hogy a függetlenségi pártban most lejátszódó események a helyzet kialakulásánál szintén döntő szerepet fognak játszani, alig szorul bővebb magyarázatra. Kossuth Ferenc a király intencióinak megfelelőleg a békés kibontakozáson dolgozik. Ha ez a működése a párt egy részének nem tetszik s ha bekövetkezik a szakadás, arról valóban nem tehet Kossuth. Aki az eseményeket figyelte, tanuskodhatik amellett, hogy Kossuth a legnehezebb napokban is, mikor pártszempontból ugyancsak kellett hozzá önuralom, mindig a pártegységgel összefüggő érdekeket tartotta szem előtt s nem egyszer a saját egyéniségét, sőt gyakran a saját politikai felfogását is alárendelte a pártegységnek.

Aki tehát helyesen akarja a viszonyokat megítélni, annak számolnia kell azzal a lehetőséggel, hogy a párt egy része nem fogja Kossuthot követni, mindig feltéve, hogy Kossuth Ferenc magáévá teszi a király részéről remélhető koncessiókat, a függetlenségi pártban tehát szakadás áll be. Ambátor ezen esetben az obstrukció réme fenyeget, mégis a két rossz közül az a kisebbik baj, ha pártszakadás áll be, mintha a korona és a nemzet között tör ki a konfliktus.

Ennek az elkerülésén fáradoznak az összes irányadó komoly politikusok, mert hiszen csak a vakok nem látják, hogy a mai viszonyok között ebben a konfliktusban a legsúlyosabb veszteség az országot érheti.

Szenvedélyekkel egy ország sorsát pedig nem lehet intézni, legfőlegbb balul. Ezt igazolja a történelem és a közelmúlt eseményei is. Azzal tisztában van mindenki, hogy engedmények nélkül alkotmányos megoldás egy sem képzelhető, de komolysággal, higgadsággal, körültekintéssel kell elősegíteni ezt az alkotmányos megoldást. Ez az ország iránt tartozó kötelessége mindenkinek.

Dr. Plechl Szilárd.

Nagybeeskerek, november 10.

Mély megilletődéssel és bánatos szívvél ragadom meg a tollat, hogy baglyasi dr. Plechl Szilárd megyei főorvos urnak az élők sorából való elköltözése alkalmából néhány szót vessek a papírosra.

Nem akarom baglyasi dr. Plechl Szilárdnak a közpályán való, közismeretes működését és az ott szerzett érdemeit fejtegetni, mert ezen működése amugy is nyitott könyv, melyből ugys

mindenki olvashat, másrészt ezen működését, érdemeit nálam hivatottabbak bírálják el. Dr. Plechl Szilárdról, mint orvosról, főleg pedig mint kartársról szándékozom megemlékezni, mert dr. Plechl elsősorban orvos és így kartársunk volt s így dr. Plechl elsősorban a mienk.

Hogy pedig erre vállalkozom, abban leli magyarázatát, hogy hosszú éveken át dr. Plechl főorvos urral együttesen az orvosi közügyek terén működtem és ezen szoros összeköttetés révén alkalmam volt őt bensejében megismerni és ennél fogva őt megszeretni, tisztelni és becsülni.

Ezen szeretet, tisztelet, mely bennem gyökeret vert, nemcsak az én privilégiumom, hanem az összes kartársaim dr. Plechl iránt hasonló benső érzéssel viseltettek, mert dr. Plechl erre tényleg méltó volt, miután velünk, kartársainal még hivatalos működése közben is megtalálta azon tónust, mely a legháborgóbb lelkekben is a harmóniát, bölcs mérsékléssel a nyugalmat helyreállította. Dr. Plechl nem a rideg főnökünk volt, hanem mindenekelőtt a folyton velünk érző, meleg szívű, küzdelmekben, bajainkban résztvevő kartársunk volt, ki bennünket nem csak támogatott, hanem rehez, rögs pályánkon való haladtunkban nekünk mindig baráti segédkezet nyújtott.

Dr. Plechl nemes, melegen érző szívű, jó ember volt s mint ilyen, természetes, hogy jó orvos is volt, mert hiszen jó orvos csakis jó szívű ember lehet. Dr. Plechl mindig igyekezett a tudomány színvonalán megmaradni s e célból különösen a francia szaklapokban buvázkodott s mindezen tanulmányainál és rendkívül jó orvosi tapasztalatainál fogva mindig tudott jó tanácsot adni s mindezt oly szerényen, minden fenhéjázás nélkül tette, hogy nemes befolyását úgy szólván észrevétlenül gyakorolta.

A „TORONTÁL” tárcája.

Egy érdekes asszony.

— Rakovicza Ilona. —

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

Írta: dr. Czirbusz Géza.

Arról az érdekes asszonyról lesz szó, aki miatt Lassalle Ferdinand, a német szociáldemokrata pártnak megalapítója, párbajban meghalt. Szellemének és izlésének kiválósága abban csucsosodott ki, hogy mindig a férfiak szellemi vagy művészi elite-jét tüntette ki kegyeivel. Politikusok, írók, híres ügyvédek, orvosok, költők, színészek és művészek körében érezte magát otthonosnak s azon ritka asszonyok egyike volt, kik a tartalmat többre becsülik a formánál, a himneműlányek válogatottjait nem az izomfiak, a köntös- és mundurviselők, hanem a szellemi elegancia világában keresik.

Akár a 16 éves Besztuseff Mariska, kivel Maupassant oly gyöngéd levelezést folytatott. Az a Maupassant, kit a rosz nyelvek szerint a mondaine-világ tartott fenn s honorált legjobban, de aki csak szinleg volt az érzékiségnek, a husesztétikájának ragyogó tollu szószólója s valójában miként Zola intímabb perceiben és nyilatkozataiban, az átszellemlült és lelkileg kifinomult szerelmet tartotta előbbrevalónak a hamar kihűlő, elhamvadó szexualizmusznál.

Igen ám! Hiába tagadják az obscurantisták a haladást, hiába mondják, hogy a Homerosz-korabeli ember ugyanaz volt, mint a XX. század embere. Dehogyan volt az! . . . Brizeisz, Kleopatra ma legfeljebb orfeumbeli csillagok lehetnének a la Barrisson nővérek, Dido, ki a güye és sok tekintetben pipogya Aeneast fogva tartotta, egy hatodrangu német színház kesergő tragikájának sem válnék be. A keleti világ, mondjuk ázsiai fajták imádott szépségei még a turistát is hidegen hagyják, mert szó sincs róla, bájos, elragadó szépségű legyen a nő, de a szépség magában

nem elég a tulfinomult fehér fajtájú kultürember izlésének teljes kielégítésére.

Rousseau Julia-ja, Shakespeare és Göthe nőalakjai, Hülsdorf Anna, Ada Christen költészete nem beteges Wertherianismus, hanem mondhatni modern Platonismus, mely az egyén nem csupán testi, hanem lelki értékének felismerésében keresi az egyesülés jogosultságát. Legtálalóbb erre nézve Dingelstedt verse, amely az egyéni, a modern szerelmet a szeretetté nemesbülő szerelmet így jellemzi:

Und Liebe blüht nur in dem Doppel-Leben
Verwandler Seelen, die nach oben streben.

„Szerelmet csak rokonlelkek éreznek,
Kik egyesülten fensőbbre törekcszenek.”

Mondjuk ezt keresztény etikának, a haladás magasabb fokának vagy a fehér faj magasabb szellemi kiválóságának — mindegyre megy, arra, hogy az európai gondolkodás még a szerelmet is megszellemi, válogatósabbá, emelkedettebbé teszi, mint Ázsia az ő perzsa, hindu, sémi, mozzlim, khinai és japán érzéki kulturájával.

E keretben megértjük a szemitaságból európai asszonnyá nemesedett Rakovicza Helén karrierjét, asszonyi lelkét s hányt-vetett életét, melyről éppen most adta ki emlékiratait Berlinben Paetel kiadásában ily cím alatt: Helene von Rakovicza (Frau von Sevic) — Von andern und mir. (Rólam és másokról.)

Ezek a mások igen érdekes emberek, de a feltűnő szépségű és üdeségű Helén sem volt a külön, hiszen kibén magában nincs magasabb érték és buzdulat, azt másokban sem keresi. Mert közismert dolog, hogy a tucatember köznapni lélek a maga nívaujára szereténe lerántani a többi embereket, kik nála magasabbak, delikáttabb elmék . . .

Helén atyja berlini egyetemi tanár volt, majd Bajorország követe, erős ellenzéki intellektus; anyja régi, művelt berlini zsidó család gyermeke, ki éppoly büszke volt szemita vérbeliségére, mint férje Vikingen voltára. A két ellentétet mély szerelem forrasztotta egybe s annak fakadó

virága Helén mindkettőjük természetét örökölte, a szemita vér állhatatlanságát, ingerlékenységét, művészi hajlamát a germán faj haladás vágyával együtt.

A szülői ház előkelő gondolkodása, izlése magához vonzotta München szellemi elitejét. Heyse Pál, Geibel, Bodenstedt majdnem napi vendégei voltak a Doeniges-háznak s így a kis Helénnek már gyermekkorában aka'ma nyílt a társadalom finomabb, derekabb férfuit úgy a hogy megismerni. Kora érettsége hamar észrevette a flirt jelentőségét s ez hajtotta életében, eszelekvéseiben s folyton változó elhatározásában. Érzéki volt, de nem silány. Értelmessége vezette s tartotta féken érzékiségét az erkölcsi és társadalmi konvencionálizmus kereteiben.

Szülei a szenvedelmes bakfischt egy öreg örnagyhoz akarták férjhez adni, de Helén minden csöpp vére fellázadt a természet rendje és szülői akarat ezen eszeveszett despotizmusa ellen s akaratlanul hajtotta őt Rakovicza román ifju ölelő karjaiba, ki szenvedélyességével és zenei képességeivel büvölte el a kis rakoncátlanokót. Tehát az erő, a talentum vonzotta elsőbed! 1862-ben azonban fordulat állott be szive világában. Berlinben időzván nagyanyjával, megismerkedett az akkor még fiatal Lassalle-al, ki oly excentrikus lélek volt a politikában, minő szertelen vala ideálja Helén a szerelemben és modorában. A két szélsőség — „les extrêmes se touchent” egyben találkozott: mindkettő szertette a rendkívülit, az exorbitáns dolgot, mely a köznapi élet szokott mértékét messzire meghaladja s mi sem természetesebb, hogy halálosan beleszerettek egymásba. Rakovicza Rankó feledve volt s Lassalle Ferdinand elérhetőse pörzsölte Helén szivecskéjét.

De a szolid Doeniges-család hallani sem akart Lassalle-ról, a rebellisről. Hogyan fogadhatták volna be csöndes terméikbe a szelid Heyse, a romantikus Bodenstedt, az ábrándos, hangulatos Geibel lírikus társaságába a forradalmárt. A szerelmesek sokat szenvedtek, gyöttrődtek egymásért, mind hiába . . . a zsidó

Dr. Plechl azonban nemcsak a kartársai, de mindenki iránt volt jó és nemes gondolkodásból kifolyólag haragudni nem is tudott, mert a botlásokban is csak az emberi gyengéket látta s azok számára a mentséget mindig meg is találta.

Az ilyen lelki tulajdonságok mellett természetesen, hogy mi orvosok szeretettel ragaszkodunk dr. Plechlhez.

Most, midőn halálának híre érkezett, bár el voltunk reá készülve, mégis fájdalom töltötte el szívünket és mély gyászba borultunk álljuk körül ravatalt, mert a mi és elsősorban a mi szeretett „Stancink” nincs többé közöttünk, végkép elköltözött s midőn porladozó hüvelyét a sir magába zárja, vigaszul szolgál nekünk az, hogy kartársias szelleme közöttünk tovább is fog élni és emlékét szívünkben megőrizzük. Dr. F. B.

HIREK.

Tájékoztató.

A fűrdő (telefon 118. sz.) minden nap reggel 6 óráig kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/2 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Védők hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton délután deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának november havi előadásai a következő napokon lesznek:

November 11: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
November 16: 8-9-ig Művelődéstörténet, 9-10-ig Vegytan.
November 18: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
November 23: 8-9-ig Művelődéstörténet, 9-10-ig Egészségtan.
November 25: 8-9-ig Fizika, 9-10-ig Gazdasági földrajz.
November 30: Egészségtan, 9-10-ig Gazdasági földrajz.

November 14. Az izraelita hitközség rendes közgyűlése.
November 15. A torontáli agarász és lovas-egyl. közgyűlése.
November 17., 18. Megyei allandó vál. ülés.
November 19. Rendkívüli megyei közgyűlés.
November 18., 19., 20., 21. Országos vásár.
November 21. A Nógrádi-kiállítás megnyitása.

— Személyi hír. Nógrády Antal, a kitűnő festőművész ma Nagybecskerekre járt, hogy itt rendezendő kiállítását előkészítse.

— Gyászmise Erzsébet királynőért. A nagybecskereki róm. kath. egyház folyó hó 19-én Erzsébet napján d. e. 10 órakor néhai Erzsébet királynőnk emlékére ünnepélyes gyászsteniszteletet rendez, melyre az összes polgári és katonai hatóságok hivatalosak.

— Az esküdtbírók elnökei. A szegedi kir. ítélőtábla elnöke az 1910. év tartamára a nagy-

becskereki kir. törvényszéknél szervezett esküdtbírók elnöke Alföldy Ede törvényszéki elnököt, elnökhelyettesévé pedig Junker János törvényszéki bírót jelölte ki.

— A munkásgimnáziumból. A kulturegyesület munkásgimnáziumában tegnap este Králik László főgimnáziumi tanár művelődéstörténeti előadása során az ősember kulturális ébredését ismertette igen érdekesen, majd utána dr. Fialowski Béla orvos egészségügyi előadását a tüdőről, szívről és gyomorral tartott igen tanulságos és vonzó előadást.

— Katonai sorshuzás. A város katonai osztálya közhírré teszi, hogy az első korosztályba tartozó, nevezetesen az 1889-ben született állás-kötelesek sorshuzása 1910. január hó 9-én reggel 8 órakor lesz a volt esküdtárgyalási teremben.

Dr. Plechl Szilárd A megboldogult dr. Plechl Szilárdot, Torontálvármegye elhunyt tisztii főorvosát holnap fogják eltemetni a nagybecskereki róm. kath. temetőben. A holttestet ma este szállítják haza Budapestre s az Uri-utcaiban levő gyászházban fogják felravatalozni, míg a gyászszertartás délután 3 órakor lesz. A gyászszertartáson részt fog venni a vármegyei tisztikara, a torontálvármegyei orvosok és gyógyszerészek képviselői, az iskolai gondnokság tagjai és a gondnokság hatáskörébe tartozó iskolák növendékei. A torontáli orvosok és gyógyszerészek egyesülete dr. Plechl Szilárd halála fölött dr. Morvay Győző budai főgimnáziumi tanár nevéhez, az elhunyt leányához címzett sürgönyben mély részvétüket fejezték ki a családnak. Itt említtük meg, hogy a vármegyei közönsége és tisztikara a torontáli orvosok és gyógyszerészek külön-külön, az iskolagondnokság, továbbá számos más testület és egyesület, melynek az elhunyt jeles és közszertartás örövendő főorvos tagja volt, koszorút fog helyezni a ravatalra. Dr. Plechl Szilárd halála alkalmából a család a következő gyászjelentést adta ki:

Baglyasi dr. Plechl Béla és Morvay Győzőné szül. baglyasi Plechl Iona úgy saját, mint az előírottak nevében megtört szívvel jelentik, hogy mindenek fölött szeretett édes atyjuk baglyasi dr. Plechl Szilárd Torontálmegyei tisztii főorvos, a torontálmegyei orvosegylet elnöke, a polgári, elemi iskolák gondnokságának elnöke stb. stb. folyó hó 9-én reggel 8 órakor életének 70-dik évében elhalt. A boldogult hűt teteme folyó hó 11-én délután 3 órakor fog az Uri-utcaiban levő házában megáldani és a nagybecskereki róm. kath. temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 12-én

ki már azért is vonzotta a disztíngált izlésű férfiakat, mert Helén rajongott a Wagneri muzsikáért, melyet akkor divatos volt leszólni Bécsben. Még egy Hanslik is ostobaságokra vete-medott Wagner Richard elévülhetetlen zseniális a kottáival szemben...

A fiatalabb szellemi gardisták sorában Sevc Szege orosz forradalmár és hírlapíró keltette föl nagyobb mértékben Helén érdeklődését. Felesége lett s kiment vele Amerikába, hol ura tollával, Helén pedig színjátékával szerezte a dollárokat. És az amerikai ut leírása legérdekesebb fejezete emlékiratainak. Leplezetlen, visszatartó valóságában mutatja be nekünk a dollárkergető amerikaiak cinizmusát a színpadon, a magánéletükben, a sajtóban s egyéb megnyilatkozásaikban egyaránt. Leírja az amerikaiak gyűlöletét más fajok, különösen néger, indiánok és zsidók ellen. Amerikában találkozott a híres Sonnenthal színészszel s az elpusztíthatatlanul jókedvű, ötletes Gollmeyer Pepi operettdivával, a gyönyörű hangú Gerster Etelkával, a kassai csalogányval, ki vagvont énekel össze a két kontinensen. Friedrich Haase-vel, kit egy Hamerling J. is méltónak tartott a kigunyolásra „Hamunculus” című satirikus, világhírű eposzában. (Erre az eposzra külön felkérem a becskereki intelligencia figyelmét! Nagyszerű!!! Hamerling napja most van fölkelőben!... Pedig tudvalevőleg a költők nem legyekre vadásznak, „Der Früchte sind es nicht die Allerschlechtesten, an denen Wespen nagen”. Hamerling pedig a darazsak legjava. Elég a hozzá jeles társaságot talált megint a germano-szemita keverék, a rendkívül ösztönző erővel és válogatós izléssel megáldott Heléne Rakovicza.

Most Münchenben él. Ott írta memoirját, feljegyzéseit, melyek mint kortörténeti feljegyzések, ha mindjárt asszony tollából kerültek ki, rendkívül érdekesek. Akár az orleansi hercegnő feljegyzései II. Rákóczi Ferenc korára, vagy Henriette királynő memoirja a Stuartok történetére nézve.

dél előtt 10 órakor fog a nagybecskereki róm. kath. templomban a Mindenek Urának bemutatni. Nagybecskerek, 1909. évi november hó 10-én. Morvay Győző mint vő. Poroszkay Béla és neje, Poroszkay szül. Staats Johanna mint sógor, illetőleg sógornő.

Külön gyászjelentés adott ki ma a nagybecskereki takarékpénztár is, melynek felügyelőbizottságának az elhunyt elnöke volt.

— A telekkönyvi hivatal kibővítése. A nagybecskereki kir. törvényszék telekkönyvi hivatalának ugynevezett feltáró helyisége szűknek bizonyult és a törvényszék elnöke felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez az iránt, hogy a jogkereső közönség kényelmének és igényeinek megfelelően nagyobbítsák meg. Ez a terv már megvalósulás előtt áll, amennyiben a vállalkozókat, Hoff Nándor és Társai nagybecskereki céget a munka kereszttelvitelével megbízták.

— Községi pénztárosok választása. Németécskán és Perlaszon most tartották meg a községi pénztárosok választását, mindkét helyen Lowieser Imre központi főszoigabíró elnöklésével. Németécskán a választás tegnap délután ment végbe s ott Kornberger Lénárdot, Perlaszon pedig ugyancsak tegnap Veszelinov Dömét választották meg községi pénztárossá.

— Megölte a sógorát. Mint Zsombolyáról jelentik, egy korcsmai összeszóalkozásból keletkezett véres, halálos kimenetelű verekedés történt a vasárnapról hétfőre virradó éjjel Kis-orszon Licht Henrik és sógora, Pikár János kisoroszi napszamosok szombaton éjjel együtt mulattak a korcsmában. Éjfél táján meglehetősen illuminált állapotban tértek haza. Utközben azonban valami csekélység miatt összeszóalkoztak és csakhamar parázs kis verekedés fejlődött ki közöttük. Licht azonban ügyétzik a pusztá szót és tenyerét nem tartotta elég nyomós argumentumnak. Hirtelen előrántotta bicskáját és azt tövig sógora hasába döfte. Pikár János a szenvedett sérülés következtében ott a helyszínen elvérzett. Licht, mint aki legjobban végezte dolgát, hazament és lefeküdt. Másnap reggel, mikor már kialudta mámorát, tudatára ébredt borzalmas tettének. Erre hétfőn reggel önként jelentkezett a zombolyai királyi járásbírósnál, ahol letartóztatták.

— Szarvasmarházlat feloldása. Orlovát község tulajdonát képező, Cseenta község mellett elterülő réti legelő szörványos lépfene állati betegség miatt fennállott zárlatot a hatóság feloldotta. A lépfene ellenes védőoltások egy teljes év tartamára nyújtanak immunitást az állati szervezetnek, vagyis azt ellenállóvá teszik a lépfene betegség ellen, de bebizonyosodott, hogy lépfenével öösen fertőzött legelőre járó állatoknak évenkénti egy izbeni védőoltása több esetben nem elegendő s azért tanácsos azokat nemcsak tavaszkor, hanem a nyár derekán is ismételtlen védőoltásban részesíteni.

Művészet, irodalom.

* Nógrády Antal kiállítása Nagybecskerekén. Legközelebb nevezetes művészi eseménye lesz Nagybecskereknek. Nógrády Antal, a kitűnő magyar festőművész, a kinek kedves finom képeit az egész országban ismerik, e hónapban Nagybecskerekre jön és itt legkiválóbb műveiből kiállítást rendez. A kiállítás kulturális jelentőségű is, mert mindenki díjtalanul hozzájuthat s megtekintheti Nógrády műveit. Nógrády kiállítását november 21-ikén nyitja meg s miután képei jutányos áron kaphatók, bizonyos, hogy sok fog belőlük itt maradni a műszerető közönség lakásainak díszére.

* A „Zenélő Magyarország” közkedvelt zongora és hegedű zeneműfolyóirat most megjelent 393. füzeté újra a legjobb és legkedveltebb zeneüjdonságokat közli és pedig: I. Sas Náci „Nóta a nagykalapról” című, a budapesti orfeumok és kabarék legsikerültebb üjdonságát, melyet Varjas Antal, a Royal-orfeumban estként óriási tetszés mellett ad elő. II. Ivanovich J. „Sohajkeringő”, Soufzer-Valzer című népszerű, rendkívül dallamgazdag keringőjét. III. Káldor Lajos „Székely-induló”-ját, zongorára. Szinte ajándékszámba menő jutányosan jut a zeneértő közönség a „Zenélő Magyarország” minden egyes hasonló gazdag számához, mert csak 2-3 kottát évi előfizetésért külön kiadásban csak 2-3 kottát kapna, itt mintegy 120 önálló darabot kap az előfizető a nevesebb hazai és külföldi zeneszerzők legszebb műveiből. Félévi előfizetés 6 korona. Ezért kap az előfizető 11 füzetet s karácsonykor egy 50-55 zeneoldal terjedelmű, gyönyörű karácsonyi zenealbumot. Egész évi, 12 kor. előfizetésért pedig 22 füzetet és a karácsonyi és husvét zenealbumot teljesen ingyen és bérmentve. Előfizethetni a most folyó XVI. évfolyam (július-e-d cember) II-dik félévére, valamint az előző évfolyamokra is a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalában Budapesten.

Lassalle forradalmár át nem léphette a patricius család hermetica bezárt termeinek küszöbét, A lányt elvitték Svájcba... feledni, üdülni, erősödni az Alpok friss völgyeiben, csak hogy a két tavak, a jeges csucok nem bírták feledtetni a lánykával Lassallet, kit a politikai világ is ádázul üldözött s épp ezért valóságos hősné nőtt a szerelmes lány képzetében.

Lassalle utánok jött. A levelezéssel be nem érte. Fajának hirtelen idegességével meggondolatlanságokat követett el, hogy kieroszakolja Helénnel való egybekelését s egyik vad, eszeveszett pillanatában pisztolypárbajra hívta ki a higgadt, konzervatív Doeniges apót. Az öreg helyett a mellőzött vőlegény, Rakovicza Rankó állott ki és halálosan megsebesítette a szertelen lelkű Lassallet, ki harmadnapra a párbaj után behalt a lösebbe.

A lány a győztes lett, de csak 5 hónapra, mert a fiatal ember tüdővérszben, a bántódó szerelmese modern betegségében pusztult el. Egyiptom, Korfu langyos levegője nem segített az oláhon, Bolognában halt meg nejenek gyengéden gondozó karjai között és Nizzában temették el. Az özvegy pedig Berlinben a színi pályára lépett. Itt ösmerkedett meg Friedmann Siegwart színészszel, tehát megint extravagáns, vagy legalább is nem tucatemberrel, kőznapi filiszterrel és 1868. neje lett. Csak hogy a színészek házassága rendszeren színpadi, rövid lejáratu házasságok, melyeknek a kölcsönös kiabrandulás, olykor a szerződés hiánya szokott véget vetni. Harag nélkül elváltak egymástól s Helén Bécsbe került.

A dunamelléki empórium zenei és színi világa Lessing és Mozart óta mindig elsőrangú színben mozgott. A tehetséges és változatlanul szép (fesch und schneidig!) Helén a legjobb körbe került. Lenbach Ferenc, Liszt Ferenc apát, a nagy zenész, Makart Hans, a színpad és virtuozs, Laube Henrik, a dramaturg és drámaíró, a szellemes Li. dau Pál novellista, Praeger Albert, Wilhelm Ágost s még egy osomó más szellemi és művészi arisztokrata rajongta körül,

VIII., József-körut 11. sz. Az eddig megjelent 390 régebbi füzetekből 60 különféle összeállítású, 30-30 zeneoldal terjedelmű mutatványfüzeteket adtunk ki. Ilyen füzet 8-10 korona bontási áru zeneművet tartalmaz s füzetét 60 fillérjével hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, úgy egyéb zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mutatványfüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország kiadóhivatala Budapest, VIII., József körut 11. szám.

Sport.

× **A Torontálvarmegyei Agarász- és Lovas-Egylet** november 15-ikén tartja Nagybecskereken rendezés évi közgyűlését, utána pedig, november 16-ikán „elegyagárversenyt“ rendez Melencze határában. Az egyesület vezetősége erre vonatkozólag a következő fölhívást közli:

Az elegyagárverseny 1909. november 16-án és következő napjain. Tiszteletdíj a győztesnek és másodikkak. — Futhat az országban lévő bármely lovas sportegylet tagjának oly agara, amely az Orsz. Agár Törzskönyvben törzskönyvezve van. Nevezési díj agaranként 10 korona, nem egyleti tagoknak 20 korona; díjnyertes agárért kettős tétel fizetendő. — Nevezési határidő 1909. november 15-ik napjának esti 9 órája. 1909. évi november hó 15-én este 7 órakor az egyleti rendezés évi közgyűlés fog megtartani, melyre az egylet t. tagjai ezennel tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés után társas összejövetel és 9 órakor a benevezett agaraknak sorshuzás utáni első összejövetele. — Ugy a versenyt megelőző napon, valamint a versenyek napjain este tartandó társas összejöveteleken a t. tagok által meghívott vendégek szívesen vannak látva. A verseny színhelye: Melencze község határa. A közgyűlés és az összejövetelek Nagybecskereken a kaszinó helyiségeiben tartatnak. Agarak és lovak, esetleg fogatoknak Melenczén való elszállásolása, valamint a versenyen résztvevők részére lakásoknak Nagybecskereken való biztosítására, végül minden esetleg erre vonatkozó kérdésekre való felvilágosítások megadására dr. Mihálovics István ur volt szíves vállalkozni, megkeresések tehát nevezett tagtársunkhoz Nagybecskerekre intézendők. Nagybecskerek—Melencze között motoros vonatközlekedés, oda d. e. 10 órakor, vissza délután 5 órakor, kb. huszpercenyi időtartam alatt. Ezen versenykiírás által a V. és V. lap folyó évi 60. számában, valamint az O. A. T. IV-ik kötetében közzétéve volt és folyó évi november hó 18-án Nagyikindára szólott versenykiírás hatályon kívül helyeztetik és érvénytelen. Nagyikinda, 1909. évi november hó 1-én. Góf Csekonic Sándor s. k., egyl. alelnök. Wiszkidenszky Géza fh. s. k., egyl. titkár.

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mostani napok csak a döntés előtti várakozás napjai s így fontosabb eseményekről nem lehet hírt adni. A mai nap egyetlen eseményének lehet mondani a délelőtti minisztertanácsot, a melyen a miniszterelnök beszámolt királyi audienciájáról s bécsi tárgyalásairól és jelezte, hogy a király majd Kossuth és Andrássy kihallgatása után dönt.

A mai minisztertanács.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ ered. távirata.) Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este érkezett vissza Bécsből Budapestre, ma délelőttre tanácskozássra hívta össze a kormány tagjait. A minisztertanács délelőtt fél 11 órakor kezdődött és fél egyig tartott. A tanácskozáson a miniszterelnök beszámolt királyi audienciájának és bécsi tárgyalásainak az eredményéről.

A minisztertanácsból legelőször Apponyi Albert gróf távozott egészen észrevétlenül, úgy, hogy az újságírók nem kérdezősködhettek tőle. Utána Andrássy Gyula gróf jött ki Darányival, a kihez az összegyűlt újságírók a következő kérdést intézték:

— Megvan-e a kabinetben az egyetértés?

Erre Andrássy ezt felelte:

— Mindig megvolt az egyetértés. Ma

csak tudomásul vettük a miniszterelnök jelentését, de nem határoztunk.

Legutoljára jött ki a minisztertanácsból Wekerle Sándor, aki addig Kossuthal tárgyalt.

Wekerlehez ezzel a kérdéssel fordultak az újságírók:

— Igaz-e, hogy Aehrenthal külügyminiszter ma délután Budapestre érkezik?

— Igaz, azonban a külügyminiszter tisztán csak családi ügyekben jön Budapestre. Persze engemet is meglátogat és politikáról is lesz szó. Szólt azután a miniszterelnök Kossuth és Andrássy kihallgatásáról is s azt mondta, hogy a kihallgatás valószínűleg szombaton vagy a jövő hét elején lesz.

Aehrenthal gróf Budapest.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Aehrenthal gróf közös külügyminiszter ma délután nejével Budapestre érkezett, hogy részt vegyen apósának, Széchenyi Gyula grófnak nyolcvanésztendő születésnapja alkalmából rendezendő családi ünnepen. A külügyminiszter péntekig marad Budapest.

A kibontakozás.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint beavatott forrásból jelentik, Wekerle Sándor miniszterelnök igen jelentős nemzeti vívmányokat hozott haza Bécsből, amelyek alapján a kibontakozás könnyen lehetséges. A vívmányok először katonai természetűek és a következőkből állanak: 1. A honvédelmi miniszterium hatáskörének a kibővítése. 2. A katonai büntetőeljárás reformja. 3. Bizonyos engedmények a magyar szolgálati nyelv dolgában. Ami a közös bank szabadságának dolgát illeti, az annak rendje és módja szerint meghosszabbítható, ellenben a készpénzes felvétele megtörténik s a bankszabadság meghosszabbítása alkalmával a bankügyben a paritás jobban kidomborítható. Ezért az uralkodó garanciát követel, hogy a katonai terheket, a létszámemelését a parlament megszavazza. A forrás szerint a király ez irányban már döntött, a döntés publikálása előtt azonban még meg akarja hallgatni Andrássyt és Kossuthot.

Bécsi jelentések szerint a magyar válság az osztrák válság miatt a meggyezés esetében is függőben marad a Reichsrath összehívásáig, mert előbb Bienerth tisztázni akarja az osztrák parlamenti helyzetet.

Tanácskozások.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mai délelőtti folyamán Wekerle, Apponyi és Kossuth behatóan tanácskoztak egymással a kibontakozás dolgában. A minisztertanács után Wekerle és Kossuth megint külön tárgyaltak együtt, de ekkor felhívták a kereskedelmi miniszteriumba Nagy Emilt is, a függetlenségi párt mérsékelt csoportjának egyik hangadóját s őt is belevonták a tanácskozásba.

A banksoport.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A banksoport tagjai ma délelőtti szintén tanácskoztak Justh Gyulánál. A kiszivárgó hírek szerint a banksoport már el van készülve arra, hogy a kibontakozás Wekerle és Kossuth tervei szerint meg fog történni s azért elhatározták, hogy a legerősebb ellenzéki akciót intézik s ezt az akciót nyomban meg is kezdik s a függetlenségi párt holnapi értekezletén határozottan föllépnek.

Az osztrák helyzet.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből jelentik: A lengyel klub elnöke, dr. Głombinszky tegnap délután 5 órára közös értekezletre hívta meg a német pártok vezetőit, a kikkel együtt beszélt meg a válságból való kibontakozás módjait.

A szláv-unió holnap megbeszélés tárgyává fogja tenni azokat a konkrét javaslatokat, a melyeket mint a szláv-unió kibontakozási programpontjait akarnak a többi pártok elé terjeszteni. A szláv-unió eme programjából hír szerint kiolvasható, hogy az unió a nyelvi kérdéseket, a mennyire lehetséges, kerülni kívánja, ragaszkodik azonban ahhoz, hogy a cseh tartománygyűlés munkaképessége helyreállíttassék s a tartománygyűlés munkaprogramja minél előbb megállapíttassék.

Gyulay Pál halála.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ ered. távirata.) A tegnap elhunyt nagy költőt, Gyulay Pált, az akadémia épületében fogják felravatalozni s innen temetik el nagy ünnepélyességgel. A temetés az eddigi megállapodások szerint holnap lesz.

A Haverda ügy.

Budapest, nov. 10. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Szabadkáról jelentik, a Haverda ügy tárgyalását ma délelőtt nem tudták megkezdeni, mert az egyik esküdt, Takács Mátyás nem jelent meg a tárgyaláson. Az elnök délig felfüggesztette az ülést, de mivel akkor sem jelent meg az esküdt, a tárgyalás megkezdését délután 3 órára halasztották.

Határidő üzlet.

Budapest, nov. 10. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárathoz a következő árakat jegezték: Buza (novemberre) 28 38 — — Buza (áprilisra) 23 66 — — Rozs (novemberre) 20 52 — — Zab (novemberre) 15 28 — — Tengeri (novemberre) 13 62 — —

A készáru jegyzése a tőzsdén.

Áru	ár 100 kg.	ár 100 kg.
Buza	75	79
Tiszvárdéki	76	80
„	77	81
„	78	82
Fejérmegyei	75	79
„	76	80
„	77	81
„	78	82
Pestvárdéki	75	79
„	76	80
„	77	81
„	78	82
Bánsági	75	79
„	76	80
„	77	81
„	78	82
Bácskai	75	79
„	76	80
„	77	81
„	78	82

Felolvas szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Schicht

SZARVASSZAPPAN

mindig

≡ a ≡

legjobb!

Nyilttér.

(8 rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a szerk).

LÁZAS BETEGSÉGEKNÉL,

minők: influenza, pneumónia, stb. a »KUFÉKE« egészséges táplálékszer, hatásos tényezője a lázellenes diétának, mivel könnyen emészthető, erőt adó táplálék és ásványtartalmával az étvágyat is előmozdítja. (109-1.1)

4723/1909. sz.

Csenei járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye csenei járásához tartozó Klári községben elhalalozás folytán megüresedett és 730 korona évi fizetéssel javadalmazott **irnok-végrehajtoi állásra** ezenel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó évi **december 10-ig** hivatalomhoz annál is inkább nyújtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A megválasztandó irnok-végrehajtó köteles a husszemesi teendőket is a szabályrendeletileg megállapított díjak mellett ellátni.

Csene, 1909. évi november hó 1.

Sztejanovics,
tb. főszolgabíró.

1001-3.2

KIADÓ SZOBA.

A váráljai-utcában levő

27. számú házban ::

két külön bejáratu

butorozott utcai szoba

f. hó 15-től kiadandó.

1004-3.1

Alibunári járás főszolgabírája.

3207/909.

990-3.3

Pályázati hirdetmény.

Végszentmihály községében megüresült s 800 koronával javadalmazott

községi irnoki állásra

pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzámmal **november hó 26-áig** adják be.

Alibunár, 1909. október hó 30-án.

Radonits,
főszolgabíró.

2358/1909. sz.

Szeferin község előjárósága.

Hirdetmény.

Szeferin község határában folyó évi október 30-án egy körülbelül 10 éves, pej, bal szemére fehér kanca és egy körülbelül 11 éves, pej, homlokán néhány fehér szőr, sörényében fehér csomó, h. b. bélyegű kanca gazdátlanul találtatott.

Amennyiben jogos tulajdonosuk nem jelentkezik, a kancák 1909. évi **november 19-én d. e. 9 órakor** nyilvános árverésen Szeferin község házánál el fognak adni.

Szeferin, 1909. évi november 5.

1005-1.1

Községi előjáróság.

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Erkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest-Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra
Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest-Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 06 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon regge 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged-Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocsi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda-Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva-Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 26 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Módosról-Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról-Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról-Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról-Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.
Szécsány-Versecz: minden csütörtök és vasárnapon regge 5 óra 30 perccor.

A Torontáli helyi érdekű vasutak r.-t.

elsőbbségi kölcsön-kötvényeinek
1909. évi október 26-án tartott

12. sorsolásánál kihuzott számok jegyzéke.

1 drb a 10.000 korona:

(1002x3 2) 15.002. sz.

22 drb a 2000 korona:

10257., 10408., 10418., 10443., 10608., 10610.,
10687., 10785., 10835., 10843., 11006., 11342.,
11561., 11618., 11635., 11636., 11822., 11832.,
11839., 11954., 12350., 12437.

30 drb a 1000 korona:

5222., 5267., 5275., 5278., 5319., 5332.,
5782., 5784., 5786., 5790., 5791., 5820., 5830.,
5840., 5876., 5922., 5984., 6030., 6053., 6097.,
6154., 6315., 6399., 6400., 7270., 7271., 7301.,
7340., 7342., 7546.

32 drb a 200 korona:

3., 46., 72., 100., 258., 409., 412., 415., 416.,
570., 631., 1001., 1002., 1003., 1004., 1005., 1006.,
1007., 1008., 1009., 1010., 1011., 1012., 1013.,
1163., 1381., 1477., 1480., 1482., 1504., 1973., 1975.

6291/1909. sz. Zombolyai járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye zombolyai járásához tartozó Kistószeg községében ujonan rendszeresített és az 1908. évi XXXVIII. t.-c. 30. §. értelmében 180 korona évi fizetéssel és a szabályrendeletileg megállapított működési díjakkal javadalmazott **községi szülésznői állásra** ezzel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1908. évi XXXVIII. t.-c. 27. és 28. §-ai értelmében kellően felszerelt kérvényüket folyó évi **november hó 24. napjának d. u. 5 órájáig** a zombolyai főszolgabírói hivatalhoz nyújtsák be, mert a nem kellően felszerelt, avagy később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

Zombolya, 1909. november hó 3-án.

Fóris József,

990-3.3.

főszolgabíró.

Szőlővessző-eladás

1.000.000 darab kiváló szép és minden betegségtől mentes, jól beerett, sima hazai szőlővessző kapható a következő fajokból: Olasz Rizling, Nagyburgundi, Kövi-Dinka, Merlot, Sziankamenka, Nemeskadarka, Oporto

ezrenként 5 korona,

Vörös és Fehér Saszla ezrenként 8 korona, Passatutti, Kossuth Lajos, Ezeréves, Goldschampion, Muscat Hamburg, Muscat Frt. Rouge, Ottonel, Vörös kecskecsősü és Sárga kecskecsősü ezrenként 20 korona árbán. :: A fajok valódiságáért kezességet vállalok.

Vartus Alajos

989-6.3

szőlőbirtokos

Szanádon, Torontálmegye.

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-u. 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással s nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNÉ BRAJER MARIA.

ELSŐRENDÜ TŰZIFA,

angol antracit, salon-köszén, coaks, faszén,
kovács-köszén, mindennemű deszkák, gerendák.
:: tölgyfa, mindennemű bognárfa, szőlőkaró ::

kapható

Kurländer Imrénél Nagybecskereken.

Irodai telefonszám 35.

Fatelepe telefonszám 89.

Fatelepek: Korona-utca, Aradáci-utca és Kurländer-udvar.

820-30.19

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányaik, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTELTÉNEK A „TORONTÁL“ KIADÓHIVATALÁBAN.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.